

## **МОТИВИ**

### **към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за вътрешния одит в публичния сектор**

Законът за вътрешния одит в публичния сектор приет през 2006 г. е изготвен във връзка с поетите ангажименти от Република България по преговорна Глава 28 “Финансов контрол” и в изпълнение на препоръките, дадени в Редовния доклад на Европейската комисия /ЕК/ за 2004 г. за по-нататъшно развитие на законодателството в областта на контрола. Този закон въведе децентрализиран модел на вътрешния одит в публичния сектор и регламентира задължителното му осъществяване във всички организации от публичния сектор.

През месец септември 2009 г. на министъра на финансите беше представен окончателният доклад от извършения през 2008 г. независим външен преглед от СИГМА (Съвместна инициатива на Европейската комисия и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие), свързан с оценка на степента на прилагане на новия модел на вътрешен одит в България. Този доклад съдържа препоръки за оптимизиране на дейността на звената за вътрешен одит, на вътрешните одитори и на Одитния орган по оперативните програми. С цел изпълнение на дадените препоръки Министерският съвет взе решение за създаване на междуведомствена експертна работна група, която да извърши анализ на действащото законодателство, свързано с финансовия контролен механизъм и да предложи необходимите изменения и допълнения на нормативната уредба.

Този проект на ЗИД се основава на предложенията, приети от междуведомствената работна група, и има за цел да оптимизира дейността по вътрешен одит в публичния сектор и да подобри работата на Изпълнителна агенция „Одит на средства от Европейския съюз”.

С предложения проект се постига пълно съответствие на функцията по вътрешен одит в публичния сектор в България със стандартите за вътрешен одит на Международния институт на вътрешните одитори и добрите европейски практики.

Съществуващата до момента възможност за осъществяване на вътрешния одит от един вътрешен одитор нарушава екипния принцип и прави невъзможно прилагането на голяма част от стандартите за вътрешен одит в публичния сектор. С предложения проект се премахва тази възможност, като се регламентира осъществяването на вътрешния одит само от звена за вътрешен одит (ЗВО).

В резултат на извършения анализ разходи/ползи с предложените промени се допуска възможността в организациите (общини с бюджет под 10 млн. лв. и други ПРБК с бюджет под 5 млн.лв.), по отношение на които законът не изисква изграждането на звено за вътрешен одит, тази дейност да бъде възлагана на външни за организацията физически лица, които трябва да отговарят на определени изисквания. Предвидена е и възможност в посочените организации да се създават звена за вътрешен одит по решение на министъра на финансите, в резултат на мотивирано искане от съответния ръководител – първостепенен разпоредител с бюджетни кредити (ПРБК).

Със законопроекта се намалява задължителната минимална численост на звената за вътрешен одит в общините. Конкретната численост се определя от кмета на всяка община,

предвид спецификата на дейността по вътрешен одит - да подпомага ръководителите на организациите за осигуряване на ефективни системите за финансово управление и контрол /СФУК/, както и да дава препоръки за подобряване на дейностите в организациите. Назначаването и освобождаването на вътрешните одитори в общините се извършва от кмета на общината след решение на съответния Общински съвет.

Предлага се разширяване на обхвата на дейността на звената за вътрешен одит в първостепенните разпоредители с бюджетни кредити, като в него се включат и търговските дружества по чл.61 от Търговския закон, държавните предприятия по чл. 62, ал.3 от ТЗ, както и лечебни заведения - търговски дружества със смесено държавно и общинско участие в капитала, в които няма ЗВО. Тази промяна се налага във връзка с честото възлагане на одитни ангажименти на звената за вътрешен одит в министерствата и общините, свързани с търговски дружества, на които съответния ПРБК е принципал (упражнява правата на собственик). Дейността на тези дружества е пряко свързана с постигане на целите на ПРБК, като в много случаи те разходват значителен обем средства, получени от ПРБК.

С промените се създава възможност ЗВО на ПРБК да одитира дейности на второстепенния разпоредител с бюджетни кредити (ВРБК), когато това е свързано с рискови дейности и процеси.

За осигуряване на подготвени кадри се допуска за вътрешни одитори и одитори в Одитния орган да бъдат назначавани и лица, които нямат сертификат «Вътрешен одитор в публичния сектор», но притежават друг международно признат сертификат за вътрешен одитор/одитор – CIA и CGAP.

Част от предложените промени представляват прецизиране на съществуващите законови разпоредби, с цел избягване на неточно тълкуване при прилагането им на практика.

С измененията се урежда изискване министърът на финансите да издаде наредба за извършване на външните оценки на качеството в организациите от публичния сектор. В съответствие с чл. 29, ал. 3 от ЗВОПС, външните оценки се извършват поне веднъж на 5 години. Издаването на наредба ще осигури ясна процедура за осъществяването и докладването на проверките и ще въведе единни критерии за оценка на звената за вътрешен одит.

Проектът съдържа и специфични текстове, осигуряващи подобряване на прилагането на Глава пета „Специфични одитни дейности по фондове и програми на европейския съюз“. С изменението се постига съответствие на разпоредбите на закона с изискванията на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета по отношение на функциите на Одитния орган и се конкретизират програмите, по които Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ осъществява специфични одитни дейности.

Предложено е въвеждането на такса за явяване на изпит, за придобиване на сертификат „Вътрешен одитор в публичния сектор“, за издаване на сертификат или дубликат на сертификата. Размерът на таксата се определя по тарифа, определена от Министерския съвет. Предложението е свързано с тенденцията на изпита за придобиване на сертификат „Вътрешен одитор в публичния сектор“ да се явяват многократно едни и същи лица извън публичния сектор. Въвеждането на такса за посочените дейности ще създаде възможност част от извършените от МФ разходи по организиране и провеждане на изпитите да се възстановяват.

Създадена е нова Глава седма „Административнонаказателни разпоредби”, в която се описват отделните видове административни нарушения и административни наказания.

В Преходните и заключителни разпоредби на проекта е предвидено изменение на Закона за администрацията, във връзка с оптимизиране на дейността на инспекторатите и избягване на дублиране на функции с вътрешния одит.

Предвидена е промяна в Закона за митниците и Закона за Националната агенция по приходите, с цел обединяване на инспекторатите в системата на Министерството на финансите в единен инспекторат към министъра на финансите. В резултат на обединението ще се постигне независимост на административния контрол от проверяваните ВРБК, което ще доведе до по-голяма обективност и безпристрастност в контролната дейност. Ще се осигури оптимално разпределение на експертния и материалния ресурс и ще се избегнат дублиращи се дейности.

Съставил:

П.Павлова, директор на дирекция „Вътрешен контрол”